

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11

тел. (044) 254-56-73, факс 254-43-93

e-mail: inform@dkrp.gov.ua

Від _____ № _____

Рішення № _____ від _____ 2017 р. про відмову в погодженні проекту регуляторного акта

Державною регуляторною службою України відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» розглянуто проект наказу Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України «Про внесення змін до Положення про державну експертизу у сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16 травня 2007 року № 93» (далі – проект наказу), а також документи, що додаються до проекту наказу, подані листом Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 27.06.2017 № 04/03/03-2251.

За результатами проведеного аналізу проекту наказу та відповідного аналізу регуляторного впливу на відповідність вимогам статей 4, 5, 8 і 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон про регуляторну політику)

встановлено:

проектом наказу пропонується внести зміни до Положення про державну експертизу у сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16 травня 2007 року № 93, виклавши його в новій редакції.

Однак проект наказу не може бути погоджений у запропонованій редакції з огляду на нижчезазначене.

Наданий розробником АРВ до проекту наказу не відповідає вимогам Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1151, (далі – Методика).

Державна регуляторна служба України

ВИХ №6150/0/20-17 від 26.07.2017

Відповідно до пункту 13 Методики результати проведення АРВ, викладаються письмово згідно з додатком 1 цієї Методики.

Так, у розділі I «Визначення проблеми» АРВ згідно з вимогами Методики розробник повинен чітко визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, визначити причини її виникнення, оцінити важливість зазначеної проблеми, зокрема навести дані у цифровому чи кількісному вимірі, що доводять факт існування проблеми і характеризують її масштаб, визначити основні групи, на які вона справляє вплив, а також обґрунтувати, чому проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів та діючих регуляторних актів.

Проте, у АРВ до проекту наказу розробником лише зазначено, що чинна редакція Положення потребувала уточнення термінології та окремих норм щодо проведення державної експертизи у сфері технічного захисту інформації засобів ТЗІ.

Разом з тим, у даному розділі АРВ відсутнє обґрунтування запропонованих змін, не проаналізований сьогоdnішній стан проведення державної експертизи у сфері технічного захисту інформації засобів ТЗІ.

У даному випадку, розробнику доцільно здійснити опис запропонованих змін до наказу по суті, обґрунтувати, чому процедура проведення державної експертизи у сфері технічного захисту інформації засобів ТЗІ потребує удосконалення та усунення яких саме проблем здійcнять запропоновані зміни.

Крім того, необхідно здійснити аналіз витрат суб'єктів господарювання, на яких буде поширюватися зазначений проект наказу у частині його виконання та зазначити, на яких саме суб'єктів господарювання будуть розповсюджуватись запропоновані норми та яким чином буде здійснюватися контроль за їх додержанням.

Таким чином, вищезазначене не відповідає вимогам статті 4 Закону про регуляторну політику, зокрема, *принципу доцільності*, а саме у частині не обґрунтованої необхідності державного регулювання господарських відносин з метою їх вирішення.

Більше того, у АРВ розробник не оцінив важливість проблеми всього комплексу здійснення державної експертизи у сфері технічного захисту інформації засобів ТЗІ.

Такі дані повинні бути наведені у *цифровому чи кількісному вимірі*, що доводили також факт існування проблеми і характеризували її масштаб.

У розділі II «Цілі державного регулювання» АРВ розробник повинен чітко визначити мету державного регулювання, що має бути безпосередньо пов'язана з розв'язанням проблеми. Тобто, задекларовані цілі повинні бути викладені чітко, лаконічно та мати під своїм змістом вимірювані показники.

У розділі III «Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей» розробник повинен визначити всі можливі альтернативні способи вирішення існуючої проблеми, з яких обрати не менше двох альтернатив, стисло описати їх та оцінити вигоди і витрати держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування кожній з них.

Однак, розробник при визначенні альтернативних способів досягнення цілей обмежився лише їх текстовим описом. При цьому, під час проведення оцінки впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва окремо кількісно розробником не визначено витрати, які будуть виникати внаслідок запровадження кожного з альтернативних способів, у грошовому еквіваленті відповідно до Додатку 2 до Методики.

В АРВ розробником не наведено жодних розрахунків витрат суб'єктів господарювання, яких вони зазнають як внаслідок впровадження проекту наказу, так і внаслідок застосування альтернативних способів досягнення цілей, що підтверджували б економічну доцільність обраного способу.

Зазначене не дозволить в подальшому об'єктивно оцінити, наскільки обраний розробником спосіб державного втручання відповідає проблемі, що потребує врегулювання, та наскільки його застосування буде ефективним для її вирішення.

У розділі V АРВ «Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми» розробником не описано механізм дії запропонованого регулювання з урахуванням основних процесів, які потрібно буде забезпечити як органам влади так і суб'єктам господарювання для реалізації його вимог. При цьому, розробником не враховано, що механізм реалізації регуляторного акта має бути безпосередньо пов'язаний із цілями та очікуваними результатами регуляторного акту, тобто яким чином будуть діяти норми проекту наказу та якою прогнозується ситуація після набрання регуляторним актом чинності.

У розділі VI АРВ «Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги» розробником не обраховано витрати органів виконавчої влади на виконання вимог регуляторного акта згідно з Додатком 3 до Методики, що не дозволяє зробити висновок щодо забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання та держави, та чи є обраний спосіб регулювання оптимальним з позиції мінімізації витрат держави. Також не обраховано витрат на одного середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта згідно з Додатком 2 до Методики, що не дозволяє зробити висновок стосовно визначення грошового еквіваленту витрат, які будуть виникати внаслідок запровадження регуляторного акту для суб'єктів великого підприємництва.

Зазначені обставини унеможливають надання об'єктивного висновку стосовно забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання та держави, та чи витрати держави не є оптимальними і не містять ознак корупційних ризиків.

У розділі VII АРВ до проекту наказу «Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта» відсутнє, власне, обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта.

У розділі VIII АРВ «Визначення показників результативності дії регуляторного акта» розробником не враховано вимоги пункту 10 Методики.

Так, розробником не наведено жодних обов'язкових та додаткових показників результативності регуляторного акту, які безпосередньо характеризують результативність регуляторного акта. Відповідно до вимог Методики ці показники мають бути не описовими, а кількісними та вимірними.

Необхідно вказати чотири основних показника, таких як: розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта; кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта; розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта; рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта та три додаткових показника результативності, які безпосередньо характеризують результативність дії регуляторного акта та які підлягають контролю (відстеження результативності).

На порушення вимог пункту 12 Методики у розділі IX «Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта» розробником не визначені заходи, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта, а саме, вид даних (статистичних, наукових досліджень або опитувань), які використовуватимуться для такого відстеження, та групи осіб, що відбиратимуться для участі у відповідному опитуванні.

Порушення розробником вимог Закону та Методики в частині визначення показників результативності та заходів з проведення відстеження результативності регуляторного акта не дозволить в подальшому належним чином провести відстеження його результативності, як передбачено статтею 10 Закону.

Крім того, прийняття проекту наказу здійснюється не у відповідності з визначеним статтею 4 Законом про регуляторну політику принципом прозорості та врахування громадської думки.

Вказаний принцип, зокрема, передбачає відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому Законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

Так, на адресу ДРС листами Інституту комп'ютерних технологій від 16.03.2017 № 10, ТОВ «АЛТЕРСАЙН» від 17.03.2017 № 1703/1-2 надійшли зауваження до проекту наказу (копії додаються).

Акцентуємо увагу розробника, що відповідно до частини сьомої статті 9 Закону про регуляторну політику усі зауваження і пропозиції щодо проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу підлягають обов'язковому розгляду розробником цього проекту. За результатами цього розгляду розробник проекту регуляторного акта повністю чи частково враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє.

Окрім вищевикладеного наголошуємо, що прийняття проекту наказу здійснюється не у відповідності з принципом передбачуваності державної регуляторної політики.

Зазначений принцип, зокрема, передбачає послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності.

Згідно зі статтею 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регуляторний орган затверджує план діяльності з підготовки ним проектів регуляторних актів на наступний рік не пізніше 15 грудня поточного року.

Затвержені плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, а також зміни до них оприлюднюються у спосіб, передбачений вищезазначеним Законом України.

Якщо регуляторний орган готує проект регуляторного акта, який не внесений до затвердженого цим регуляторним органом плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, цей орган повинен внести відповідні зміни до плану не пізніше десяти робочих днів з дня початку підготовки цього проекту або з дня внесення проекту на розгляд до цього регуляторного органу, але не пізніше дня оприлюднення цього проекту.

Проте, представлений проект наказу не включений до Плану діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України з підготовки проектів регуляторних актів у 2017 році.

Таким чином, розробку проекту наказу здійснено з неповним урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», з огляду на недотримання принципів державної регуляторної політики, визначених статтею 4 цього Закону, зокрема принципів адекватності та збалансованості, та в частині викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта.

Ураховуючи викладене, керуючись частиною четвертою статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Державною регуляторною службою України

вирішено:

відмовити в погодженні проекту наказу Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України «Про внесення змін до Положення про державну експертизу у сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16 травня 2007 року № 93».

В.о. Голови Державної регуляторної служби України

В.П. Загородній

№ 4703/А-2 "17" березня 2017 року

Державна регуляторна служба України

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11
тел. (044) 254-56-73

За результатами опрацювання проекту наказу Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України "Про внесення змін до Положення про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16 травня 2007 року № 93" (далі – проект Наказу), оприлюдненого на офіційному сайті Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, зазначаємо наступне.

У протоколі виконання робіт (додаток 6) та експертному висновку відповідного змісту (додаток 8 та 11) деякі пункти повністю дублюються, що на нашу думку є недоцільним.

Зокрема, результати проведених досліджень (щодо кожного пункту методики експертизи об'єкта) є конфіденційною інформацією, наявність якої в експертному висновку є надлишковою.

Крім того, дуже часто у тендерній документації вимагають надати інформацію про відповідний досвід у сфері технічного захисту інформації, у т.ч. копії атестатів відповідності та експертних висновках до них, тобто конфіденційну інформацію організації, яка стане доступна усім, що є неприпустимим.

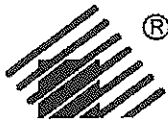
Враховуючи викладене, пропонуємо прибрати з експертних висновків відповідного змісту (додаток 8 та 11) дублюючу інформацію і залишити лише загальну інформацію з можливим посиланнями на інші документи, опублікування якої не несе ризиків розголошення конфіденційної інформації.

З повагою,

Директор

  Приказчик

Державна регуляторна служба України
01011, м. Київ,
вул. Арсенальна, 9/11

Пропозиції ТОВ "Інститут комп'ютерних технологій"
до проекту наказу Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту
інформації України «Про внесення змін до Положення про державну експертизу в сфері
технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби
спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16 травня 2007 року № 93»

1. У другому абзаці пункту 6 розділу 1 Положення вказано, що однією із необхідних умов проведення експертизи комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) шляхом аналізу декларації про відповідність КСЗІ вимогам нормативних документів із ТЗІ є умова, що в ІТС для захисту інформації від несанкціонованого доступу (НСД) використовуються засоби, що мають чинний сертифікат відповідності або позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері ТЗІ.

Зуваження 1: не вказано на яку дату повинні бути чинні сертифікат або позитивний експертний висновок:

- на дату виготовлення (випуску) засобу ТЗІ від НСД на підприємстві-виробнику (дата вказується в паспорті на засіб);
- на дату придбання засобу кінцевим користувачем (дата вказується у видатковій накладній);
- на дату встановлення засобу в ІТС, в якій створюється КСЗІ (дата вказується у формулярі ІТС);
- на дату подання декларації до Адміністрації Держспецзв'язку (дата вказується у супровідному листі);
- на дату прийняття рішення про реєстрацію декларації Експертною радою з питань державної експертизи у сфері технічного захисту інформації Адміністрації Держспецзв'язку.

На сайті Держспецзв'язку www.dsszzi.gov.ua в розділі “Відомості про засоби технічного захисту інформації, на які закінчився термін дії сертифікатів відповідності та експертних висновків” вказано (*цитуюемо*):

“Засоби захисту інформації, на які закінчився термін дії експертного висновку, можуть використовуватись у складі комплексних систем захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, якщо вони були придбані користувачем в термін чинності експертного висновку” (*кінець цитати*).

Вважаємо таку позицію некоректною по відношенню до програмних або програмно-апаратних засобів ТЗІ від НСД, тому що з точки зору безпеки важливо не коли придбаний будь-який продукт, а коли він споживається (використовується).

Крім того, якщо дозволяється використання засобу ТЗІ від НСД з недійсним експертним висновком, навіщо обмежувати термін дії експертного висновку 3 роками (див. пункт 29 розділу III Положення)? Логічним було б зробити його безстроковим.

Оскільки тривалість часу з моменту закінчення терміну дії експертного висновку на засіб захисту ТЗІ від НСД (який придбано до закінчення терміну дії експертного висновку) до моменту введення КСЗІ в експлуатацію може бути нескінченною, в цей час можливі:

- поява нових загроз або методів подолання механізмів захисту, реалізованих в цьому засобі,
- поява нових НД ТЗІ або нових редакцій НД ТЗІ, які встановлюють вимоги до засобів ТЗІ від НСД для інформації відповідного ступеню обмеження доступу.

Тому питання можливості використання такого засобу повинне вирішуватись за результатами експертного оцінювання. Проведення такого оцінювання повинно здійснюватись на загальних підставах, визначених Положенням.

Пропозиція 1: замінити слово “чинний” на “діючий на дату подання декларації”.

Зауваження 2: не розкрито зміст терміну “позитивний експертний висновок”. Наприклад, що таке «позитивний експертний висновок» на засіб ТЗІ від НСД у разі створення КСЗІ в ІТС, яка класифікована як АС класу 1, і в якій передбачається обробка інформації, що становить державну таємницю:

- це експертний висновок, виданий за результатами державної експертизи засобу на відповідність НД ТЗІ 2.5-012-2015 «Вимоги до комплексу засобів захисту інформації, що становить державну таємницю, від несанкціонованого доступу при її обробці в автоматизованих системах класу 1», і в якому вказано, що засіб відповідає вимогам НД ТЗІ 2.5-012-2015 для відповідної технології обробки інформації та для відповідного грифу обмеження доступу до інформації (таємно, цілком таємно, особливої важливості) або

- це будь-який експертний висновок, виданий за результатами державної експертизи засобу без експертних випробувань на відповідність вимогам НД ТЗІ 2.5-012-2015, і в якому вказано, що засіб (*цитую Додаток 7 до Положення*) «відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі функцій, зазначених у технічному завданні (паспорті) № _____» (*кінець цитати*)?

Пропозиція 2: вважати засобами ТЗІ від НСД, які мають “позитивний експертний висновок”, засоби, що мають діючий на момент подачі декларації експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері ТЗІ щодо відповідності цих засобів вимогам щодо захисту інформації з обмеженим доступом (ІзОД) з відповідним ступенем обмеження доступу (службової; таємної інформації, що не становить державної таємниці; конфіденційної, яка перебуває у володінні суб’єктів владних повноважень; іншої інформації з обмеженим доступом, необхідність захисту якої встановлено законом; конфіденційної інформації фізичних та юридичних осіб; інформації, що становить державну таємницю), встановленим для даної ІТС та для використовуваної в ній технології обробки інформації.

Без інформації щодо відповідності засобу ТЗІ від НСД, який використовується в ІТС, вимогам конкретного НД ТЗІ незрозуміло за якими критеріями приймати рішення про реєстрацію декларації. Особливо це стосується територіальних органів Адміністрації Держспецзв’язку (див. пункт 9 розділу I Положення) та державних органів, які мають дозвіл Адміністрації на проведення робіт з ТЗІ для власних потреб.

На сьогоднішній день є НД ТЗІ 2.5-012-2015. Також у 2015 році нашим підприємством в рамках Державного контракту на виконання НДР було розроблено НД ТЗІ 2.5-XXX-XX “Вимоги до комплексу засобів захисту службової інформації від несанкціонованого доступу під час її оброблення в автоматизованих системах класу 1”, який визначає вимоги щодо захисту від НСД ІзОД, що не становить державної таємниці (службової інформації; таємної інформації, що не становить державної таємниці; конфіденційної інформації, яка перебуває у володінні суб’єктів владних повноважень; іншої інформації з обмеженим доступом, необхідність захисту якої встановлено законом; конфіденційної інформації фізичних та юридичних осіб). З введенням в дію цього НД з урахуванням наявності НД ТЗІ 2.5-012-2015 буде забезпечено можливість об’єктивної оцінки захищеності інформації в АС класу 1 з усіма можливими технологіями обробки інформації та для ІзОД з усіма можливими ступенями обмеження доступу.

Зауваження 3: термін “сертифікат відповідності” є некоректним по відношенню до засобів ТЗІ від НСД. В Україні проводиться сертифікація засобів забезпечення технічного захисту інформації на відповідність стандартам, технічним умовам і т. ін., а для засобів ТЗІ від НСД

(саме про них йде мова у першому абзаці пункту 6 розділу 1 Положення) проводиться експертиза на відповідність НД ТЗІ.

Пропозиція 3: слова “сертифікат відповідності” з першого абзацу пункту 6 розділу 1 Положення вилучити.

2. Положенням встановлюється необмежений термін дії зареєстрованої декларації та атестату відповідності КСЗІ АС класу 1 (пункти 7 та 29 розділу III Положення).

Зауваження: відсутній перелік причин, з яких декларація або атестат можуть втратити чинність. Крім того, повністю втрачається контроль за станом захищеності в цих ІТС з боку Адміністрації Держспецзв’язку.

Пропозиція: встановити термін дії зареєстрованої декларації та атестату відповідності КСЗІ АС класу 1 до 5 років. Одночасно збільшити терміни дії експертних висновків на засіб ТЗІ та на ОТР КСЗІ до 5 років.

Таким чином, пропонуємо внести наступні зміни до Положення:

1. Другий абзац пункту 6 розділу I викласти в наступній редакції:

“КСЗІ створено в ІТС, яка згідно з нормативним документом системи технічного захисту інформації НД ТЗІ 2.5-005-99 "Класифікація автоматизованих систем і стандартні функціональні профілі захищеності оброблювальної інформації від несанкціонованого доступу", затвердженим наказом Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України від 28 квітня 1999 року № 22, класифікована як автоматизована система класу 1, в якій:

- для захисту інформації з обмеженим доступом (ІзОД) від несанкціонованого доступу (НСД) використовуються засоби ТЗІ від НСД, що мають діючий на дату подачі декларації експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері ТЗІ про відповідність цих засобів вимогам із захисту ІзОД зі ступенем обмеження доступу, встановленим для даної ІТС, та для технології обробки інформації, яка використовується в даній ІТС,
- для антивірусного захисту використовуються засоби, що мають діючий на момент подачі декларації позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері ТЗІ,
- впровадження заходів захисту інформації від витоку технічними каналами засвідчено зареєстрованим у встановленому порядку актом атестації комплексу технічного захисту інформації”.

2. Четвертий абзац пункту 6 розділу I викласти в наступній редакції:

«КСЗІ в ІТС створено на основі ОТР КСЗІ, яке має діючий на дату подачі декларації позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері ТЗІ, та

має у складі документації типову форму декларації для цієї ІТС».

3. Пункт 7 розділу III викласти в наступній редакції:

“7. Термін дії зареєстрованої декларації – до 5 років”.

4. Пункт 29 розділу III викласти в наступній редакції:

“29. Термін дії Атестагу відповідності КСЗІ, Експертного висновку на засіб ТЗІ або ОТР КСЗІ визначається організатором експертизи та не може перевищувати 5 років”.

**З повагою,
Директор**

В.А. Кондратюк